

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Комисия за енергийно
и водно регулиране

ДО
ДОЦ. Д-Р ИВАН Н. ИВАНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КЕВР

ДОКЛАД

от

дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия“

Относно: проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

С измененията на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, обн. в ДВ.бр.111 от 31 декември 2020 г. (НЛДЕ) се създаде нова Глава девета „а“ „Условия и ред за осъществяване на контрол по Глава седма „а“ от Закона за енергетиката“. В Раздел I „Общи правила“, който обхваща чл. 155а-155е, са регламентирани задължения за участниците на пазара или такива, които действат от тяхно име, за срок от 5 години, да водят дневник на хартиен и електронен (магнитен) носител на сключваните сделки и получените нареждания за сключване на сделки с енергийни продукти на едро, включително оттеглени и анулирани нареждания; включително цялата документация, свързана с търговията с енергийни продукти на едро, информация, отнасяща се до вътрешната му организация; системи; правила и процедури за идентифициране, избягване и/или преустановяване на нарушение по Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия (Регламент (ЕС) № 1227/2011, Регламента), с оглед осигуряване на обективна възможност за контрол от страна на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) за спазване на забраните за пазарна злоупотреба по чл. 3 и чл. 5 от Регламента, и на задължението за незабавно информироване за сделки, за които има разумно основание да се предполага, че са сключени в нарушение на чл. 3 и чл. 5, както разпорежда чл. 15 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 г.

Съгласно параграф 15 от Преходните и заключителни разпоредби към НЛДЕ, лицата по чл.155а - 155е привеждат дейността си в съответствие с тези разпоредби в срок до три месеца след влизането им в сила, т.е. до 31 март 2021 г.

В процеса на прилагане на практика на тези задължения от страна на участниците на пазара (основно търговци) в КЕВР се получиха писма от Асоциацията на търговците на

електроенергия в България (АТЕБ)¹, представляващ 22 търговци, както и от „Гранд Енерджи Дистрибушън“ ЕООД². В писмата бяха поставени въпроси с цел изясняване на приложното поле на чл.155а, посочени са неясноти в нормативния текст на чл. 155б до чл. 155е от НЛДЕ относно текущите условия на кой/кои пазар(и) се изисква информацията, както и защо се въвежда задължение за търговци да предоставят аналитична информация, която е предмет на собствени анализи и разработки и, като такава, ползва защита като чувствителна търговска информация.

За по-добро разясняване на възникналите въпроси и изясняване на проблемите с воденето на дневник и съхраняване на нужната информация от пазарните участници, на 20.05.2021 г. беше проведена онлайн среща между експерти от дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011“ и 14 представители на пазарни участници.

На срещата се обсъдиха детайлно поставени в писмата въпроси по прилагане на новите разпоредби на НЛДЕ, като се оформи общо разбиране, че наредбата се нуждае от прецизиране, с оглед намаляване на административната тежест за търговците, свързана с допълнителни разходи за водене на изисквания от НЛДЕ дневник. Също така се установи, че има неясна формулировка на определени термини, което води до разнопосочни тълкувания и неяснота каква информация, свързана с установяване на нарушенията на чл. 3 и чл. 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, следва да се съхранява, което затруднява коректното изпълнение на задълженията от страна на пазарните участници.

Пазарните участници, присъствали на срещата, поеха ангажимент да представят обосновка и предложение за изменение на член 155а и следващите от НЛДЕ.

Съгласно поетия ангажимент, в КЕВР постъпиха предложения от АТЕБ³ и „Гранд Енерджи Дистрибушън“ ЕООД⁴. В предложенията се посочва, че основно задължение на пазарните участници е да докладват на Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия (АСРЕ, Агенцията) сделките с енергийни продукти на едро като електрическа енергия и газ съгласно Регламент (ЕС) № 1227/2011. Агенцията събира данните и извършва мониторинг на сключените сделки и отправените нареждания (оферти) при търговията с енергийни продукти на едро. За осъществяването на този мониторинг и събирането на данни, АСРЕ изисква минимален пакет от данни, съпътстващи сключването на сделка или отправянето на нареждане при търговията на едро с енергия. Според анализа на АТЕБ, тези данни са най-съществените, които дават пълна и изчерпателна информация относно характера на сделката/ нареждането и дали тя не нарушава правилата и принципите на Регламента. Тези изискуеми за докладването данни, са внимателно селектирани с цел да предоставят нужната информация на Агенцията с минимално усилие от страна на търговците.

В обосновката за изменение на НЛДЕ от страна на пазарните участници се посочва още, че с последните изменения на наредбата са въведени изисквания за водене на дневник и описване на данни, което по същество представлява припокриващо и дублиращо се задължение със задължението за докладване на данни до АСРЕ, като по този начин се утежнява администрирането на данните от страна на търговците. В същото време с воденето на дневник не се предоставя допълнителна информация, която не би могла да бъде извлечена от останалите източници на информация, съществуващи при търговците. На практика с дневника се обобщава информация за конкретна сделка, която е налична при търговския участник, който я съхранявана на разнообразни носители.

¹ Вх.№ Е-13-127-5/18.03.2021.

² Вх. № Е -13-154-3/29.03.2021г.

³ Вх. № Е.04-19-8/04.06.2021 г.

⁴ Вх. № Е-13-154-3/09.06.2021 г.

„Гранд енерджи дистрибушън“ ЕООД посочва, че колкото един търговец на енергия на едро е по-активен, толкова по-голям е обемът и необходимото време и финансов ресурс, за да се въвежда минималната информация в дневника. В тази връзка, предоставя справка за разхода по обезпечаване на един служител, който води дневника, спрямо изискванията на НЛДЕ, които в момента са в сила:

- Работно място на служителя – бюро, компютър, монитор, периферия - 1500-2000 лв. еднократен разход;
- Разработка на решение за автоматизиране воденето на дневника – приблизително между 2200 и 10 000 лв. еднократен разход;
- Техническа обезпеченост – сървър, лицензи, поддръжка и т.н. – 800 лв./месец;
- Служител, който обслужва процеса по въвеждане на данните – при средно брутно възнаграждение за сектора около 2000-2100 лв./месец.

На годишна база би се получил допълнителен разход за търговеца в размер на над 40 000 лв.

Внедряването на процеса и процедурата по водене на дневник на сделките, изискван от НЛДЕ, на практика увеличава административната тежест в цялостния процес на търгуване. В дневника се отчита информация, която вече е налична, категоризирана, подредена и архивирана по съответния начин и процес, който всеки един търговец е внедрил, използва и усъвършенства в течение на своята търговска дейност.

Към становището е приложен и проект за изменение на НЛДЕ.

С оглед изложеното по-горе, със Заповед № 3-Е-189 от 03.08.2021 г. на председателя на КЕВР е сформирана работна група със следните задачи: да извърши преглед и анализ на предложението за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката в частта от чл. 155а до чл. 155г с оглед установяване на съответствието им с разпоредбите на Директива 2009/72/ ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия, Директива 2009/73/ ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ, Директива 2019/944/ ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия, Регламент (ЕС) № 1227/2011, Регламент 1348/2014, Насоки за прилагането на Регламент (ЕС) 1227/2011 на Агенцията за сътрудничество между регулаторите на енергия. В тази връзка да изготви доклад и проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката.

Предвид горното и след обсъждане и анализ на относимите факти и обстоятелства се установи следното:

I. Анализ за съответствие с правото на Европейския съюз

1. В съответствие с чл. 40 от Директива 2009/72/ЕО⁵ на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за отмяна на Директива 2003/54/ЕО, държавите – членки изискват от предприятията за доставка да съхраняват на разположение на националните органи, включително националния регулаторен орган, националните органи по конкуренция и Комисията, за целите на изпълнение на задачите им, за срок от най-малко пет години данните за всички сключени сделки по договори за доставка на електроенергия и електроенергийни деривати с клиенти на едро и оператори на преносни системи. Данните следва да съдържат подробности за елементите на съответната сделка като срок, условията за доставка и плащане, количеството, датите и часовете на изпълнението, цените и начините за идентифициране на съответния клиент на едро, както и точни подробности относно всички

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0073&from=IT>

открити позиции по договори за доставка на електроенергия и по електроенергийни деривати.

2. В съответствие с чл. 44 от Директива 2009/73/ЕО⁶ на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 година относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и за отмяна на Директива 2003/55/ЕО, държавите-членки изискват от предприятията за доставка да съхраняват на разположение на националните органи, включително регулаторният орган, националните органи по конкуренция и Комисията, с оглед изпълнение на задачите им за срок от най-малко пет години, данните за всички сключени сделки за договори за доставка на газ и на газови деривати с клиенти на едро и оператори на газопреносни системи, както и с оператори на системи за съхранение и за ВПГ. Данните следва да съдържат подробности за елементите на съответната сделка като срок, условия за доставка и плащане, количество, дати и часове на изпълнение, цени и начини за идентифициране на съответния клиент на едро, както и определени подробности относно всички открити позиции по договори за доставка на газ и по газови деривати.

3. В съответствие с чл. 64 от Директива (ЕС) 2019/944⁷ на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 година относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС, държавите членки следва да изискват от доставчиците да съхраняват на разположение на националните органи, включително регулаторния орган, националните органи по конкуренция и Комисията, за целите на изпълнение на задачите им, за срок от най-малко пет години, данните за всички сключени сделки по договори за доставка на електроенергия и електроенергийни деривати с клиенти на едро и оператори на преносни системи. Данните съдържат подробности за елементите на съответната сделка като срок, условията за доставка и плащане, количеството, датите и часовете на изпълнението, цените и начините за идентифициране на съответния клиент на едро, както и точни подробности относно всички открити позиции по договори за доставка на електроенергия и по електроенергийни деривати.

4. В съответствие с чл. 8 от Регламент (ЕС) № 1227/2011⁸ на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия, участниците на пазара следва да докладват подробни данни за осъществените от тях сделки на пазара на едро на енергия.

5. Съгласно съображение 3 от Преамбюла на Регламент за изпълнение (ЕС) № 1348/2014⁹ на Комисията от 17 декември 2014 година за прилагане на член 8, параграфи 2 и 6 от Регламент (ЕС) № 1227/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия, участниците на пазара следва редовно да докладват на Агенцията подробни данни за договорите за търговия на едро с енергия както по отношение на доставките на електричество и природен газ, така и по отношение на преноса на тези стоки. Договорите за услуги по балансиране, договорите между различни членове на една и съща група дружества и договорите за продажба на продукцията на малки мощности за производство на енергия следва да бъдат докладвани на Агенцията в специални случаи само при обосновано поискване от нейна страна. Правилата за докладване на основни данни за електроенергия и за природен газ са *подробно* регламентирани в чл. 8 и 9 от Регламент за изпълнение (ЕС) № 1348/2014.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0072&from=BG>

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0944&from=BG>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011R1227&from=BG>

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014R1348&from=BG>

Въз основа на горното е видно, че участниците на пазара имат задължение да докладват и съхраняват подробни данни в съответствие с посочените директиви и регламенти. В съответствие с посочените актове на правото на Европейския съюз, участниците на пазара следва да съхраняват тези данни за срок от пет години, и да ги предоставят при поискване не само на КЕВР, но и на Комисията за защита на конкуренцията и на Европейската комисия при разследване на пазарни злоупотреби.

С оглед изложеното, предложението на дирекция „Мониторинг и контрол по изпълнение на Регламент (ЕС) № 1227/2011 е:

Да се приеме предложението за премахване на задължението за водене на дневник, регламентирано в чл. 155а и чл. 155б, ал. 1 от НЛДЕ, тъй като участниците на пазара на едро имат задължението да докладват тези данни на АСРЕ и имат системи за съхранение на тези данни. С воденето на дневник, тези данни се дублират и по този начин допълнително се затруднява дейността на търговците.

При анализа се установи също така необходимост от допълнение в НЛДЕ, чрез въвеждане на задължението за съхранение на данни за пазара на природен газ и докладването на данни от преносните оператори. Предложението е да се включи задължение за съхранение за срок от пет години на данни от участниците на пазара на природен газ, и от операторите на преносни системи.

В допълнение следва да се посочи, че при обсъждането на проблемите с прилагането на НЛДЕ се установи, че много участници на пазара не разграничават и тълкуват различно пазарите за търговия на едро с енергия и съответно ролята на участниците на пазара. В тази връзка предлагаме в Допълнителните разпоредби на НЛДЕ да се даде дефиниция за термините „Пазар за търговия на едро с енергия“ и „Участник на пазара“, като се реферира към подробните разяснения от 6-то издание на Насоки за прилагането на Регламент (ЕС) № 1227/2011¹⁰ на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 година относно интегритета и прозрачността на пазара за търговия на едро с енергия.

II. Финансови и други средства, необходими за прилагането на изменената уредба:

Прилагането на НИД на НЛДЕ не е обвързано с разходи за държавния бюджет, поради което не се изисква финансова обосновка.

III. Очаквани резултати от прилагането:

С НИД на НЛДЕ се цели въвеждането на ясни правила относно вида и характера на информацията, която следва да съхраняват пазарните участници, отменя се дублиращата функция на воденето на дневник с информацията, докладвана към АСРЕ, и по този начин се премахва допълнителната административна тежест за пазарните участници, включително и намаляване на финансовите им разходи. На следващо място с предложеното изменение и допълнение на НЛДЕ ще се създадат нормативни условия за точно прилагане на Закона за енергетиката (ЗЕ), Регламент (ЕС) № 1227/2011, Директива 2009/72/ЕО, Директива 2009/73/ЕО, Директива (ЕС) 2019/944 и Регламент за изпълнение (ЕС) № 1348/2014. Чрез установяването на ясни и точни изисквания за вида и начина на съхранение на информацията в съответствие с посочените актове, ще се създаде възможност КЕВР да може своевременно да получава информация при разглеждане на конкретни случаи, при които е налице съмнение за нарушение на чл. 3 и чл. 5 от Регламент (ЕС) № 1227/2011, като по този начин ще се постигне целта на закона и европейското законодателство, българския енергиен пазар да функционира на конкурентен принцип и да е неотделима част от единия енергиен пазар в Европейския съюз.

¹⁰ https://documents.acer-remit.eu/wp-content/uploads/ACER_Guidance_on_REMIT_application_6th_Edition_Final.pdf

При одобряване на предложения проект, следва да бъде проведена процедура в съответствие с разпоредбите на Закона за нормативните актове (ЗНА), на Административнопроцесуалния кодекс и на ЗЕ. Проектът на НИД на НЛДЕ следва да бъде публикуван на интернет страницата на КЕВР, ведно с доклада, съдържащ мотивите, както и на Портала за обществени консултации. Следва да бъде проведено обществено обсъждане на проекта, като на заинтересованите лица бъде предоставен подходящ срок за изразяване на становища и предложения по проекта.

Предвид гореизложеното и на основание чл. 21, ал. 1, т. 3 във връзка с чл. 60 от Закона за енергетиката и чл. 43, ал. 1 и ал. 6, чл. 49 и чл. 51 от Правилника за дейността на Комисията за енергийно и водно регулиране и на нейната администрация, предлагаме на Комисията да вземе следните

РЕШЕНИЯ:

- 1. Да приеме настоящия доклад;**
- 2. Да приеме проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката;**
- 3. Да насрочи обществено обсъждане на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката, което да бъде проведено по реда на решение по Протокол № 175 от 05.08.2020 г., т. 8 на Комисията за енергийно и водно регулиране.**
- 4. Датата и часът на общественото обсъждане да бъдат публикувани на интернет страницата на Комисията за енергийно и водно регулиране;**
- 5. Да публикува проекта по т. 2, ведно с доклада, на интернет страницата на Комисията за енергийно и водно регулиране и на Портала за обществени консултации.**
- 6. Да определи 30-дневен срок за предложения и становища във връзка с публикувания проект по т. 2 на Портала за обществени консултации и 14-дневен срок за представяне на предложения след провеждане на общественото обсъждане.**

Приложение: Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 21.03.2013 г. за лицензиране на дейностите в енергетиката.

С уважение:

Работна група, съгласно Заповед № 3-Е- 189 от 03.08.2021 г.